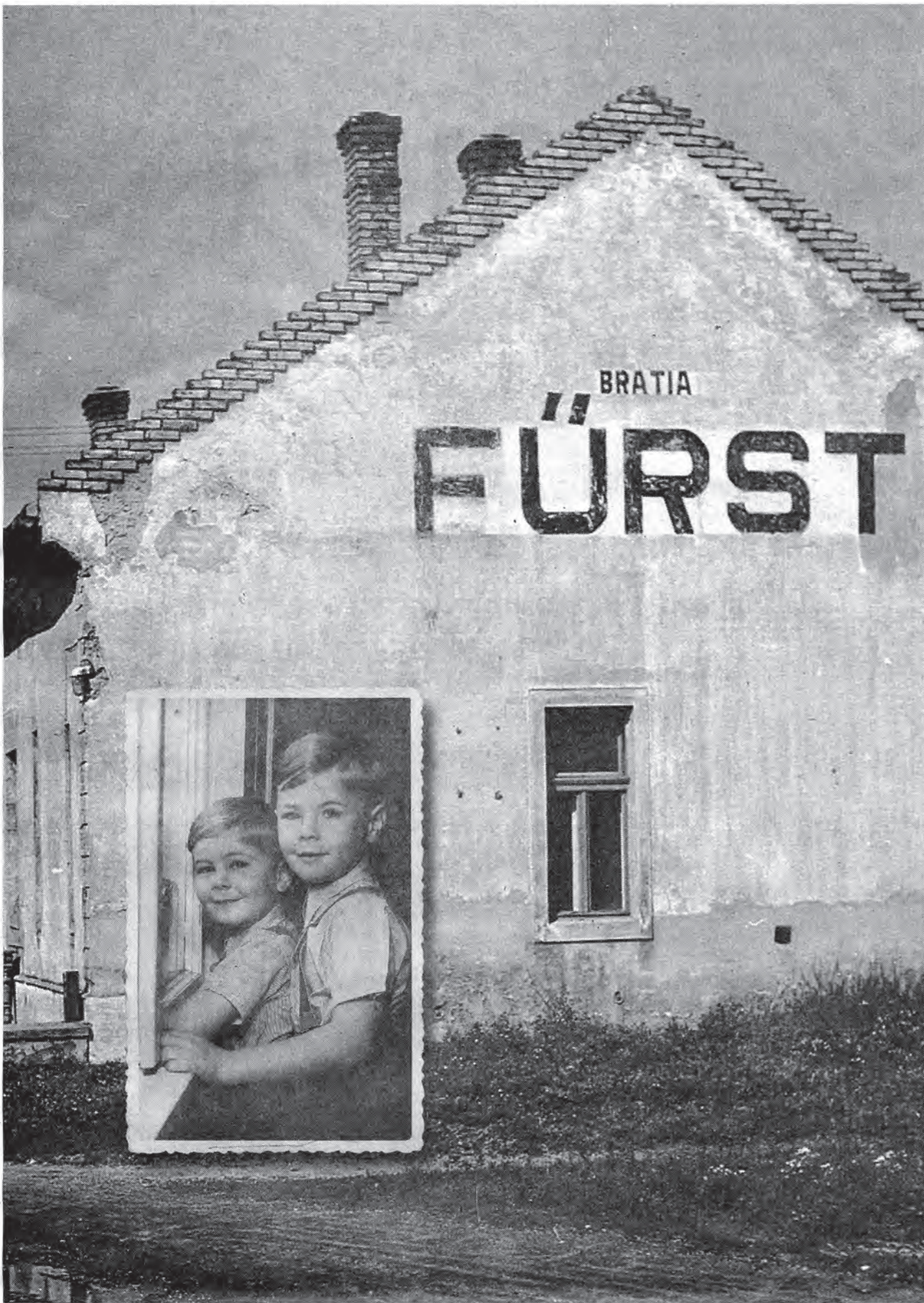

השואה למתקדמים

כבר 11 שנה פועל "כוח המשימה ללימוד, זיכרון ומחקר השואה" - ארגון רבי-לאומי שהקימו שוודיה, ארה"ב ובריטניה. תנאי הקבלה נוקשים: רק מדינות דמוקרטיות יכולות להצטרף, ואם יש משהו בעייתי בעברן, עליהן להוכיח שלא טויה. אחרי כל זה נדרשת השקעה כספית, ובכל זאת יש רשימת המתנה

יאיר שלג

הישראלי, פרופ' יהודה באואר, שהוזמן לשמש יועץ אקדמי לא רגון, מספר שבחתימה, ב-1997, פנה פרשון לנשיא ארה"ב, ביל קלינטון, ולראש ממשלת בריטניה, טוני בלייר, וביקש את שיתוף הפעולה שלהם בהנחלת זכר השואה, וכי בראשיתו כלל הארגון רק את שלוש המדינות האלה. לרברי באואר, "כשהם הזמינו אותי להיות יועץ, שכנעם ממונה על התוכן, אמרתי שלא ייתכן שהארגון יצטמצם לשלוש מדינות בלבד. הרי לא ייתכן שגרמניה, פולין, צרפת וכמובן ישראל, לא יהיו מעורבות. פרשון הציע כנס בינלאומי שיעלה את הנושא".

פגש עם ניצול ממחנה הריכוז בוכנוואלד, שפינו גראים בתמונה של חזרו המחנה, הולידה ערכה ללימוד השואה. יוצר העדר, מורה להיסטוריה מאוסטריה, יואכים וינר, שמע את סיפורו של הניצול, נפתלי פריסט, בסימניו של מוסר יד ושם לפני ארבע שנים. הוא ביקש וקיבל ממנו תמונות לירות שנשארו ברשותו, וכך יכול היה לשרטט בספרו ובימגות, את שלבי חייו השונים: מילדות בברטיסלובה שבסלובקיה, דרך ההישרדות בשואה, השחרור מבוכנוואלד והחיים בישראל. כשנה שעברה, לרגל פרסום הערכה, הוזמן פריסט לסיבוב הרצאות ברחבי אוסטרליה. "היה מדהים לראות את התגובות של התלמידים", אמר וינר השבוע. "הם ידעו עור קורם על השואה, אבל כפעם הראשונה יכלו להתחבר לזה, כי הופיע בפניהם אדם שחוו סיפורו האישי. אדם שמוציא פניו בתצלום המפורסם מבוכנוואלד. פגשתי כמה מתלמידי רוק לפני חודש והם עדיין שאלו אותי מה שלום נפתלי. יש תלמידי רים ששמעו את ההרצאות שעדיין ממשיכים לשמור אתו על קשר".

הערכה של וינר היא אחת

פורת: "כוונת הארגון אינה לצלוב את המדינות השונות על עברן, אלא לעודד עיסוק בנושא בהווה, ולכן אם המדינה מוכיחה רצינות בעיסוק בלימוד השואה כיום, נקבל אותה"

הוותיק, כדי שיפתח את גנוכיו מתקופת השואה. התברור בארגון מתבצעת בפועל באמצעות פקידים בכירי רים משרדי החוץ של המדינות התברורות, מה שהופך אותו לגוף מדיני. הנגהת הארגון עוברת בין המדינות התברורות, וכל אחת משמשת בתפקיד במשך שנה. השנה אוסטרליה היא היריב ובין תפקידיה, היא מארחת את כנסי הארגון; שני כנסי מליאה ושני כנסי ועדות בכל שנה, מה שמגדיר את העול התקציבי על המדינה יושבת הראש. ובכל זאת, כשעלתה בראשית הדרך הצעה לגייס תרומות מגורמים פרטיים, רחו המדינות את הצעה, והעי ריפו להגדיר את סכום ההקצבה השנתית שלהן.

תצלום: לימוד אוי

ללימוד השואה: יד ושם, מוזיאון השואה בבוואשינגטון והמוזיאון לזכר השואה בפאריס. חברותה של אסטוניה, מספרת פורת, עוככה במשך זמן רב מפני שלא שלחה מספיק מורים להשתלמויות. ספרד עומדת לסיים בסוף השנה את תקופת המועמדות ("הם עשו מאמצים יוצאים מהכלל להתמיר דר עם העבר הפאשיסטי שלהם", מצייין באואר) ותתקבל כחברה להנצחת השואה. הרברים, מצייין באואר, נברקים גם על ידי צוות של הארגון שנושא את המדורה. צוות כיום ממעמד של משקיפות: אידלגר, קגרה, סלובניה וסרביה, נות רבות רואות ביהודים גורם רב להשפעה בעולם, ולכן הן מניחות שגם כראי הן להצטרף למוע. למרות זאת, בולטת העובדה שכמעט כל המדינות הן אויפיות או מערביות, ואין נציגות לאפריקה או לאסיה.

אנטישמיות הפוכה

שיתוף הפעולה הבינלאומי מאפשר לארגון להרחיב את השיתוף מעבר לפרויקטים שאותם הוא מממן ישירות. לרברי באואר, המחלקה החינוכית של הארגון מהימנטייה שלהם ולא היריב שלהם. בשבילם, הפעם האולטימטיב הוא הקולוניאליזם. האם המעורבות של משרדי החוץ בארגון משפיעה גם על מה לכים מדיניים בהווה - למשל בייחס להבנה גדולה יותר של העמדה הישראלית בתחום המדיני? באואר ספקן: "הנציגים שמתפתחים בארגון סותרים אתהה אהדה לישראל, אבל זה לא סותר מבחינתם ביקורת על המדיניות הישראלית. לא התרשמתי שזה משפיע על מדיניותן של המדינות התברורות בארגון כלפי ישראל, או על הצבעותיהן במסורת בינלאומיים".

נפתלי פורט

אמנם היתה עור קודם פעילות, אבל מספר המשתתפים גדל, ויש גם מדינות שהתחילו לעסוק בנושא בזכות הפרויקט. במיוחד אלה שהיו קולוניאליזם במשך שנים רבות. עשינו עבודה במשך שנה טובה בקראטיה (שהיתה מדינת-חסות פרוטקטורט בזמן המלחמה, "יש כשהגענו לשם לא היתה שם כלל מודעות למה שהתחולל במדינה בזמן השואה, והיה אפילו קשה לשכנע אותם לעסוק בה, ועכשיו יש שם פרויקט לימוד נהדר".

אימבר: "בהשתלמויות יש מקרים שבהם ההתמודדות קשה למורים שקרובי משפחה שלהם היו נאצים או משתפי פעולה. לכן אנחנו עובדים עם פסיכולוגים מעמך"

מימון: נפתלי פריסט, שעל פי סיפור חייו נכתבת ערכת לימוד לבתי ספר, השבוע בביתו. משמאל: פריסט עם תלמידים אוסטריים, ב-2007. למעלה: בריבת חוברת של משפחת פריסט: האחים נפתלי (משמאל) ושמואל, על רקע ביתם בברטיסלובה

בלארוס לא התקבלה

בלאורה אמור ארגון כזה לרצות לצרף מדינות חדשות, ובכל זאת הוא מפעיל מסלול מיון לכל קל ורודש עמדה בקריטריונים. משטר דמוקרטי, למשל, הוא תנאי הכרחי, כדי למנוע ממדינות לא-דמוקרטיות להשתמש בהכרח תן בארגון כעלה תאנה. מהסיבה הזאת, אומר באואר, "לא קיבלנו את בלארוס. רוסיה ואוקראינה אמנם לא הגישו עד היום בקשות הצטרפות, אבל היו לנו כבר יותר חים מה צריך להיות היחס אליהן". כדי לקרוב גם מדינות לא-דמוק

Holocaust für Fortgeschrittene

HAARETZ - 25.4.08 - Von Yair Sheleg
Seit 11 Jahren besteht die von Schweden, USA und England ins Leben gerufene Organisation „Task Force for international Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research“. Die Aufnahmebedingungen sind streng: nur demokratische Staaten können sich anschließen, und wenn es etwas Problematisches in ihrer Vergangenheit gibt, müssen sie beweisen, dass nichts verschleiert wurde. Danach ist eine finanzielle Investition erforderlich, und dennoch gibt es eine Warteliste.

Das Treffen mit dem Buchenwald Überlebenden, dessen Gesicht auf dem Foto der Befreiung des KZ erkennbar ist, hat den Lehrbehelf zum Erlernen des Holocaust ins Leben gerufen. Der Verfasser des Unterrichtsbehelfs ist ein Geschichtslehrer aus Österreich, Joachim Wiesner, der die Geschichte des Überlebenden Naftali Fürst bei einem Seminar in Yad Vashem vor vier Jahren gehört hat. Er bat ihn um Fotos aus seiner Kindheit, und so konnte er mit Erzählungen und Fotos die verschiedenen Phasen seines Lebens skizzieren: von der Kindheit in Bratislava, über das Überleben während des Holocaust, die Befreiung aus Buchenwald und das Leben in Israel.

Im vergangenen Jahr wurde Fürst anlässlich der Veröffentlichung des Lehrbehelfs zu einer Vortragsserie in ganz Österreich geladen. „Es war fantastisch, die Reaktion der Schüler zu sehen“, sagte Wiesner diese Woche. „Sie wussten davor über den Holocaust Bescheid, konnten sich aber zum ersten Mal damit identifizieren, da vor ihnen ein Mensch stand, um dessen persönliche Geschichte es sich handelt, dessen Abbildung auf dem berühmten Foto aus Buchenwald zu sehen ist. Ich traf einige Schüler erst vor einem Monat und alle fragten mich, wie es Naftali geht. Es gibt Schüler, die seinen Vortrag gehört haben und noch immer den Kontakt mit ihm wahren.“

Der Unterrichtsbehelf von Wiesner ist eines von Hundert Projekten zum Lehren des Holocaust, das (zumindest teilweise) in den letzten Jahren von der Internationalen Organisation „Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research“ finanziert wird. Der Organisation gehören heute 25 Länder an, die meisten aus Europa (außer Argentinien, USA und Israel) und das Ziel ist es, das Wissen um den Holocaust in der ganzen Welt zu verbreiten. Der Beginn des Projektes geht auf Schweden zurück und beruht auf einer Umfrage aus den 90-er Jahren unter der schwedischen Jugend über die Kenntnisse den Holocaust betreffend. Es kam dabei heraus, dass 34 % der befragten Jugendlichen sich nicht einmal sicher waren, ob es den Holocaust gab.....[...]

Die Mitgliedschaft bei der Organisation erfolgt mittels hochgestellten Angehörigen des Außenministeriums der Mitgliedstaaten, was daraus eine politische Körperschaft macht. der Vorsitz rotiert jährlich unter den Mitgliedstaaten. Dieses Jahr hat Österreich den Vorsitz und zu den Aufgaben gehört die Abhaltung der Konferenzen der Organisation: zwei Vorsitzkonferenzen und zwei Ausschusskonferenzen jährlich, was die budgetäre Belastung des Staates, das den Vorsitz hat, zusätzlich erhöht. und dennoch, als zu Beginn die Frage aufgeworfen wurde, ob aus privaten Quellen Spenden einzuholen seien, wurde dieser Vorschlag von den Staaten abgelehnt, und sie bevorzugten es, ihren jährlichen Beitrag zu erhöhen.[...]

Ein Land, das der Organisation beitreten möchte, muss beweisen können, dass der Unterricht des Holocaust Teil seines Lehrplanes ist.[...]
Die Subvention der Projekte, wie auch das Budget der Organisation besteht aus 30.000 €, die jedes Mitgliedsland jährlich in die Kasse der Organisation einzahlt. Die Summe ist nicht hoch und die Anzahl der Projekte wächst schnell. Prof. Dina Porat von der Universität Tel Aviv hat vor 3 Jahren Prof. Yehuda Bauer in der akademischen Beraterfunktion der Organisation abgelöst. Ihr zufolge sind dieses Jahr etwa 100 Ansuchen gestellt worden und schätzungsweise werden davon etwa 90 genehmigt werden, also 10 bis 15 Tausend € pro Projekt. [...]

Foto von Naftali Fürst mit einer österreichischen Schulklasse aus dem Jahre 2007